

ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΟΤΗΤΑ (ΜΕΡΟΣ Β')

Δημήτρης Κ. Μπάκας

Καθημερινά γινόμαστε μάρτυρες καταγιστικών «πληροφοριών». Πραγματικός βομβαρδισμός από όλα τα μέσα. Τα ΜΜΕ «φροντίζουν» για την πλήρωση του δικαιώματός μας για ενημέρωση! Εκπομπές επί εκπομπών! Το ηλεκτρονικό διαδίκτυο είναι πραγματικά πλημμυρισμένο με άπειρες on time «πληροφορίες» για όλες τις ανάγκες μας. **Ένας πραγματικός «ορυμαγδός»!**

Που όμως στηρίζεται όλη αυτή η φασαρία! Στην ανάγκη που έχουμε για **επικοινωνία**. Είναι **αβάσταχτο το φορτίο της μοναξιάς**. Και η εύκολη λύση! Βρίσκουμε μικρές φαινομενικές «αλήθειες» για θέματα κοινού ενδιαφέροντος. «Τι καιρός κάνει» (παλαιότερα αλλά και τώρα είναι η πρώτη ερώτηση). Η αρχή επικοινωνίας μας με τον γείτονά μας! «πως είναι η οικογένεια»; Πως πάει δουλειά; (αυτά μάλλον στις πόλεις μας έχουν εξαφανιστεί, παρόλο που συνιστούν την **περίφημη «φατική επικοινωνία»!**). «**Τι χάλι έχουμε στα πολιτικά θέματα;**». Τα οικονομικά πως πάνε; «δράμα». Τι κάνει ο γείτονας; Πως πάει η ομάδα μας στο ποδόσφαιρο. Αυτές και τόσες άλλες παρεμφερείς «ερωτήσεις» για δήθεν πληροφορίες. **Όλα αυτά αποτελούν το υλικό της προσωπικής μας επικοινωνίας. Συνιστούν μια πρώτιστη ανάγκη.**

Είναι, όμως, η πραγματική κατάσταση; Είναι η αλήθεια της ημέρας; Είναι η ουσία και το είναι της εποχής μας. Αύριο θα θυμόμαστε τι είπαμε ή τι μάθαμε! **Μάλλον όχι**. Τα ίδια «ερωτηματικά» επικοινωνίας μόνον θα απομείνουν. **Όχι κάποια μορφή αλήθειας. Δυστυχώς, όμως, οι περισσότεροι από μας μένουμε σε αυτό το στάδιο ενημέρωσης και μάλιστα είμαστε σε μια κατάσταση μέθης και «δηλητηρίασης» ομαδικής.**

Ειδικότερα σήμερα. Γιατί; Ακούμε και μαθαίνουμε κάτι που τις θεωρούμε ειδήσεις και «νέα», ενώ στην πραγματικότητα είναι απλές γνώμες. **Δεν είναι τεκμηριωμένες πληροφορίες, παρά απόψεις, εν πολλοίς, επιδερμικές της πραγματικότητας. Δεν έχουμε μνηθεί στην ουσία των θεμάτων και στο πραγματικό «είναι» της παρούσης κατάστασης. Ουσιαστικά βρισκόμαστε σε πλάνη και μάλιστα οδύνηρή και οικτρή.**

Θέλουμε να τα καταλάβουμε όλα μονομιάς. **Ακούμε τόσο πολλά και στην πραγματικότητα διαλέγουμε ό,τι «μας αρέσει» ή στην καλύτερη περίπτωση ό,τι «μας σερβίρουν» εντέχνως για «κατανάλωση».** Χανόμαστε μέσα σε ένα «χυλό γνώσεων», που απλά είναι ένα συμπίλημα γνωμών και διαδόσεων. Εμείς στη γενική περίπτωση, δημιουργούμε μια μερική και συνεπώς **ελλιπή αντίληψη** της πραγματικότητας και θεμελιώνουμε επάνω σε **σαθρές βάσεις τα επιχειρήματά μας!** Και ας είχε προβλέψει από το 500 π.Χ., ο Θουκυδίδης το πόσο επικίνδυνο είναι στηριζόμαστε δια απλές δοξασίες!!.....

Λίγο πιο βαθιά και λίγο πιο πέρα βρίσκονται άλλα στοιχεία, τα οποία εμείς δεν αντιλαμβανόμαστε ή τα αγνοούμε εσκεμμένα ή όχι. **Έτσι έχουμε μια στρεβλή εικόνα, που θεωρούμε «αλήθεια» και μάλιστα την υπερασπιζόμαστε με πάθος, γιατί επάνω σε αυτή «χτίζουμε», όλο το οικοδόμημα των επιχειρημάτων μας. Ειλικρινά χανόμαστε στη διαδρομή μεταξύ των «μικρών» πραγματικότητων, «αληθειών» και της απόλυτης αλήθειας του απείρου.**

Ξεχνάμε ότι οι ανθρώπινες δυνατότητες μόνον ένα ελάχιστο φάσμα της πραγματικότητας **μπορούν να συλλάβουν**. Το άλλο απλά το φανταζόμαστε ή το νομίζουμε! Τα αισθητήρια όργανά μας βοηθούν στη δημιουργία αντίληψης και μάλιστα με **άπειρη ποικιλία δυνατοτήτων**. Ο καθένας μας έχει τελείως διαφορετικό επίπεδο όρασης, ακοής, αλλά και νόησης και αίσθησης. Και μάλιστα διαφοροποιούμενες κάθε φορά, ανάλογα της καλλιέργειας και της εξάσκησης. Αν δεν το πιστεύουμε αυτό δεν έχουμε παρά να δούμε πόσα περισσότερα «βλέπει» ένα εξασκημένο μάτι. Αλλά και πόσα αντιλαμβανόμαστε όταν «προσ-έχουμε» το νουν, δηλαδή ενδιαφερόμαστε για κάτι. Πόσα μένουν έξω από το πεδίο του ενδιαφέροντος μας, που κατά πάσα πιθανότητα μπορεί να είναι **και πολύ βασικά.**

Για να έχουμε μια κατά βάση σωστή ηθικότητα είναι, όμως, πρώτιστη ανάγκη να γνωρίζουμε, όσο καλύτερα γίνεται, **τα πράγματα, δηλαδή το «είναι» τους**. Κοντολογίς την πραγματικότητα. Άρα να έχουμε τη μέγιστη δυνατή **γνωστική ικανότητα**. Και πάλι μειονεκτούμε γιατί είναι η χωρητικότητα ου νου μας περιορισμένη. Είναι ως εκ τούτου, **επιτακτική η συνεργασία με άλλους συνανθρώπους μας. Και εδώ όμως προκύπτει η νέα ανάγκη για απόκτηση δυνατότητας επικοινωνίας και συναντίληψης. Νέες «δουλείες» και δυσκολίες!**

Η επικοινωνία απαιτεί κοινό λεξιλόγιο, αλλά και ειλικρίνεια και συναντίληψη. Προϋποθέτει και κατά κάποιον τρόπο κοινά ενδιαφέροντα. Τα οποία με τη σειρά τους απαιτούν κάποια προοπτική πιο «έξω» από το στενό εαυτό μας. **Μόνον αν ξεφύγουμε από τη σφαίρα επιρροής της κεντρομόλου δυνάμεώς μας που είναι το καθαρό ατομικό συμφέρον τότε μόνο μπορούμε να κινηθούμε σε**

αστερισμό συλλογικότητας. Αυτό φυσικά δε σημαίνει υποχρεωτικά και τον μηδενισμό του ατομικού ενδιαφέροντος, που οδηγεί και σε μηδενισμό της προσωπικότητας. **Απαιτείται να βρεθεί η σωστή αναλογία, δηλαδή η σωστή σχέση του ατομικού και γενικού συμφέροντος. Που απαιτεί τέχνη υψηλής στάθμης, που έχει ανάγκη ταλέντου και εξάσκησης.**

Με άλλα λόγια μπορούμε να πούμε ότι **υπάρχει δυνατότητα ηθικής στάσεως του ατόμου και μόνον τότε όταν ξεφύγει από αποκλειστικό ενδιαφέρον και εισέλθει στη σφαίρα του γενικού ενδιαφέροντος.** Μόνον τότε διευρύνεται το είναι του ανθρώπου από τη διάσταση του απλού ζωντανού όντος (ζώου) και παίρνει διάσταση **ανθρώπινη.** Δηλαδή δεν είναι ο άνθρωπος ένα ζωντανό όν που οδεύει προς τον θάνατο, αλλά κάνει το **πρώτο βήμα προς την αθανασία.** Παίρνει διάσταση μεγαλύτερη από τη διάρκεια του ατομικού βίου γιατί λαμβάνει μέρος, **συμμετέχει στην ανθρώπινη ιστορία.** Και η **συμμετοχή αυτή εκφράζεται με κάποια καινοτομία και δημιουργία.** Δεν είναι όμως κάθε καινοτομία και ένα μερτικό αθανασίας. Μόνον αν η καινοτομία καλύπτει ένα πραγματικό κενό που αφορά στο κοινωνικό σύνολο τότε έχει θετικό πρόσημο. Άλλως ενδέχεται να είναι αρνητική συνιστώσα. Άρα είναι παθητικό για το σύνολο. **Καθαρα συμπεροντολογικό.**

Από το παραπάνω απλό σκεπτικό προκύπτουν αβίαστα τα εξής απαραίτητα στοιχεία για να έχουμε δυνατότητα **ηθικής διάστασης σε ανθρώπινες πράξεις:**

- Το άτομο οφείλει να εντάξει το προσωπικό ενδιαφέρον στο **συνολικό συμφέρον,** με άλλα λόγια να θεωρήσει τη διάστασή του ως μέλος της κοινωνίας, ως **υποκείμενο ενεργό,** ήτοι έχει όντως πολλά «εισπράξει» από αυτή τη διάσταση; **είναι ο φυσικός ζωτικός χώρος του, άλλως θα πνιγεί στην ατομικότητά του.**
- **Να είναι σε θέση να εντοπίσει την «αλήθεια» που αφορά σε μια κατάσταση και γεγονότα που μπορούν να προσδιορισθούν επαρκώς είτε με τις προσωπικές του δυνατότητες είτε με τη συνεργασία των συνανθρώπων του.**
- **Να ενεργεί με αξιοπιστία και ειλικρίνεια για την επίτευξη συλλογικού αποτελέσματος, δηλαδή με ανιδιοτέλεια, υπολογίζοντας μόνον στο μερτικό που του ανήκει από το γενικό όφελος.**
- **Η όλη συλλογική προσπάθεια να αποβλέπει στην κάλυψη του πραγματικού κοινωνικού κενού που προκαλεί την ανάγκη ανάληψης έργου από μέρους των μελών της κοινωνίας.**
(συνέχεια στο επόμενο)

Δημήτρης Κ. Μπάκας
02 Ιουν. 2022